

וכן שנינו במשנה, שהמעיד בגדלו על אחר שהיה חולק עמנו על הגורן, נאמן להאכילו בתרומה דרבנן:

ומקשינן: ודלמא עבד כהן הוא, ולכך חלק בגורן?

ומתריצין: על כרחינו צריך לומר שתנן במשנתינו כמאן דאמר, שאין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו, ולכן אם ראהו חולק בגורן בלא רבו, ודאי שאינו עבד (171).

דתניא — כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה, שניהם יוצאים לגורן ונוטלים חלק כאחד משום שאין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו, כדי שלא יעלוהו ליוחסין, ודלמא הוא העבד, לכך חולקין כאחד, שאז ודאי שחלק העבד עם רבו. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: יכול הוא שיאמר, אם כהן אני — תנו לי בשביל עצמי, ואם עבד כהן אני — תנו לי בשביל רבי.

וטעם מחלוקתם: משום שבמקומו של רבי יהודה היו מעלין מתרומה ליוחסין, ולכן חששו שאם יחלקו לעבד בלא רבו יבואו להעלותו ליוחסין (172).

אבל במקומו של רבי יוסי לא היו מעלין מתרומה ליוחסין, ולכך לא חששו לחלוק לעבד בלא רבו.

תניא, אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מימי לא העדתי, פעם אחת העדתי, והעלו עבד לכהונה על פי.

ומקשינן: העלו סלקא דעתך? וכי אפשר שבאה תקלה על ידי רבי אלעזר, השתא ומה בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, צדיקים עצמם לא כל שכן?!

אלא בקשו להעלות עבד לכהונה על פי, ולבסוף לא העלו.

וכן היה המעשה — חזא רבי אלעזר באתריה דרבי יוסי שהאכילו לעבד בתרומה בלא רבו, כדעתו של רבי יוסי שחולקין לעבד תרומה בלא רבו, משום שסבר שאין מעלין מתרומה ליוחסין.

ואזל רבי אלעזר ואסהיד [והעיד] באתריה דרבי יהודה, שאכל אותו העבד בתרומה, ובמקומו של רבי יהודה היו מעלין מתרומה

להעלותו מזה אלא לתרומה דרבנן. תוספות.

171. ויש להקשות, והלא אף בלא חשש יוחסין, יש לחוש שמא ישתחרר העבד וימשיך לאכול בתרומה?

ותרצו התוספות — שאין חוששין לכך משום שלא מצוי הדבר שיתבע אחר שישתחרר, משום שירא הוא פן יבדקו אחריו ויציאו עליו שם עבד.

אך עדיין יש להקשות, א"כ מדוע הקשינו לעיל בגמרא "ודלמא עבד כהן הוא", והלא

(והוא) משמע, שלמאן דאמר אין מעלין מתרומה דאורייתא ליוחסין היה נאמן העד אף לתרומה דאורייתא.

171. ויש להקשות, והלא אף למאן דאמר שאין חולקין לעבד אלא אם כן רבו עמו, הני מילי בתרומה דאורייתא, אך בתרומה דרבנן חולקין אף בלא רבו, ומתניתין הלא העמדנוה בתרומה דרבנן?

ויש לומר — דאף משנתינו עוסקת כשראהו אוכל בתרומה דאורייתא, אלא שאינו נאמן